

A nagy tengeri háború

Hozzáadta: lakosm
2004. október 19. Kedd 18:54

Mint a szárazföldön Ausztria és Poroszország, úgy a tengeren csak fegyverszétnek néztek a bókát Anglia és Franciaország, melynek ideje alatt elakasztották a javát, eredményesebb kázzal.

Az angol gyarmatbirodalom megalapítása. Sőt a bóké ideje alatt sem szüntek meg az ússzétközések az anyaországtól oly messze eső és ezért a cselekvésre hajló telepek vezetői kázt. Anglia már is megkezdte a legfontosabb tengeri állomások megszállását. Európaiban az volt már Gibraltár és Minorca, Nyugat-Indiában Jamaica és Barbados, Indiában Bombay és Madras. De mindenütt francia vagy spanyol telep nézett vele farkasszemet. Észak-Amerikában pedig, hol nemcsak egyes telepeket alapítottak az angolok, hanem már nagy tartományokat szíllottak meg, három oldalról is kárrá fogták a franciák birtokait: Louisiana, a Mississippi völgye és Kanada felől. Ezen az ársi területen a mindenfelé terjeszkedő, még félig-meddig nomád vadászok és kereskedők között voltak soha sem szünt meg a harc. Ezt még elkeseredettebb tette az indianus törzsek felhasználása mindkét oldalra. Az angolok polgári gyarmatosai már sokkal szímosabban voltak, de ezt a franciák erősebb szervezete és katonai erősege egyenlő tette ki. Egyéni az 1755. év folyamán kiütött a harc a nagy tavak és a Mississippi mellé eleinte a franciákra volt a tésly. Szintén az seregek gyűztek Kelet-Indiában is. Az angol gyarmatok és velük együtt az angol tengeri hatalom mindenütt a legnagyobb veszedelemben forogtak. Egyáltalában akkor még korántsem volt eldöntve, Franciaország lesz-e a tenger uralma vagy vetélytársai. Törzskorszakban az egész Levántban, Afrikában is, a francia politikai befolyással együtt a francia ipar velt uralkodóvá. A két nemzet közötti nagy szerves illés akkor velt feltűnő. Franciaországban az állam, a kormány intez mindent, azért ká minden és az első szeszcsapáskor az volt a diadal. Angliában ellenben, Walpole óta, gyűnge kormányok velték egymást, állandó serege alig van és az a félelem, hogy a király hannoverai birtokai árdekeknek álldozza fel Anglia kincseit, megbáná-t minden erő és kávetkezetes politikát. De viszont a francia királyok korlátlan volta megengedte, hogy a döntés pillanatában nem nemzeti, hanem udvari cölökre fordítsák az ország erejét, az angol nemzet ellenben melynek árdekei fállított a parlament árkádt, elóg hatalmas arra is, hogy szákságához kápest veltóztassa kormány olyat nem talál, melynek kezébe bizton teheti le sorsát. Az angol birtokok Észak-Amerikában 1783-ig. POSNER KÁ•ROLY LAJOS és FIA tárkápszeti máintezetének metszőse és nyomása. A háború kitáresekor a franc normann kikötőben folytatott hadi kászáletei nagy ráomáletet keltettek Angliában. A franciák azonban az angol FTáldkzi-tengeri állomása, Minorca szigete ellen fordították ferejét. Már napokkal a háború megázenés után, 1756 május 19-án a fállkzi-tengeri angol flotta, Byng admirális alatt, megtámadta a francia hajóhadat. De Byngnek vissza kellett fordulnia Gibraltárba és a fontos, erő bástyáktól vödet sziget már jun. 28-án francia káre Átalános volt a kátságsbesés. «Nem vagyunk mi nemzet, soha sem volt elttánk ily borzasztó kilátás» Árta Chesterfield lord 1757 nyarán. Az angol kászálemény annyira fállzódt, hogy Bynget halálra ítéltek és agyon is Á «mert nem tett meg minden lehetőt a gyázelem biztosítására». Ez az itélet mutatja, mennyit kávetelt Anglia vezárei és min energiával kászált tengeri hatalmát fentartani és biztosítani. A newcastlei herceg kánytelen volt lemondani II. Gyűrgy még 1756-ban kinevezte hadgyáministernek Pitt Vilmost, kit az egész kászálemény Anglia lehet megmentájának tekintett. Rávid idő múlva őra elbocsátotta ugyan, de még 1757-ben visszafogadta, úgy hogy Pitt most szinte korlátlanul intézkedett minden, a háborúra vonatkozó ágyekben. Pitt Vilmos, Madrasz kormányzójának, Tamásnak unokája, (szá. 1708 nov.) már 1735 óta szerepelt a parlamentben, mint a Walpole kormányjának tázes ostromiája. Az állreg Marlborough hercegét, Walpole bukása után, reáhagyta vagyona egy rászáot, Anglia tárványes nemes vödelmáort. Egy ideig tagja volt Pelham kormányjának, de a newcastlei herceg alatt nem akart szolgálni. Most mágis hivatal vállalt, hogy megmenthesse hazáját. Mindaddig rangjuk és vagyonuk által kiválás főrfiak kormányozták Angliát. Walpole, ki egyszer káznemes volt, csak roppant parlamentáris ágyesságonak és a corruptio erő és felhasználásának kászátné tartás hatalmát. Pitt volt az első, ki tisztán ákesszáásának és hazafias ényes kászátné nagyságát. Szerette a nagy szavakat, a tölzást, gyakran vadásza is a hatást beszédeiben; de szavának megfelelt tettei. «Egy kritikus, udvarias, kászányás, mulatságos és álcés, de lelőben prozaikus, hidegszavú és elmájú, ényben és lelkesedőben, de kállánsen állmagában kátkedő társadalomnak kázepte á egyed mály meggyázáde, szenvedélyes szeretete az iránt, mit magasztosnak és igaznak tartott, vad energiája, káltá kápzéláde, színszies szásnoklata, bászke álláorzete ép annyira megleptök kortársait, mint az a hit, melylyel a emberek magasabb árzelmekre hivatkozott, az a harag, melylyel elfordult a corruptiá, addig a politika hatalmas eszkáztá, az a tárhretlen bizalom, melyet állmagába, cöljainak nagyságába és tehetságsábe azokat előni Midán a ministeriumba lópett, Ágy szált a devonshirei herceghez: «Tudom, hogy megbirom menteni a hazát, Án és senki májsá». Pitt jellemének szenvedélyes bászkeságs kápezte alapját, de ez a bászkeságság magasan fálláje er azon főrfiaknak, kik sok ideig kezákgben tartották Anglia sorsát. Á volt az első álllamfőrfiá káztársaságsá, ki tisztá kázzának áltá». Első ministerege alatt Á volt a fád hadi páontármok. Addig szokásban volt, hogy az Angliátá sábidumokat házá kálláldi fejedelmek, bizonyos százáot adjanak a páontármoknak. Pitt volt az első, ki ezt el nelfogdta. A náop állme tázes bámulásja lett. «Gyakran homályban maradnak a politikusok eljárásának okai, de állzetlenságet páonz dolgában, megárt mindenkiá». Tudta is, hogy első sorban náopszeréságsánek kászálni hat nagyságsá abban áll, hogy ép úgy ellen bárt álllani a náop akarátának, mint az uralkodó corruptiának. Át lehet az ő, kereskedelem alapján emelkedő és nagyobbodó Anglia kápviselájának tekinteni. Ááltal, hogy nem annyira az alsóházzat nézte, mint a náopet, velt beléle «a nagy commoner». Hazaszeretete volt a náop hozzá valás ragaszkodásának igazi alapja. És vögre is sikerült munkásságának és komoly, lelkiismeretes meggyázáde és ánek magasabb szásn emelni honfársait és minden álldozatra kápesáteni áket a haza oltárájn. Washington. James Heath (1757 1834)

rözmetszete után. Az eredeti festményt G. Stuart (1755-1828) festette 1797-ben. Franciaország hajóborájára Anglia ellen volt tulajdonképpen a háttérben a háború elindítására. Franciaország Hannoverra akarta elfoglalni, mert tengelyen márkorlát zhetett volna Angliával. Ezt Nagy Frigori nem engedhette, ki márszárszt nem hajlott rági szállításra. A versaillesi udvarnak azon kívánásaira sem, hogy biztosítsa annak Ászakamerikai birtokait. Ez alkudozások megkísérlése szakította szét a francia-porosz szövetséget. Az fázta Frigori az angol politikához, a francia udvar pedig Maria Teréziához. Pitt, ki előbb legjobban ellenezte a hannoverai Ás hesseni zsoldosok fogadását, most maga is azt vallotta, hogy «Amerikára németországban kell meghátdáni». Vagyis Franciaországot csak Ágy lehet levérni a tengeren, ha szírazföldi hegemóniáját megfosztják. Pitt arra tártrekedett, hogy az ország egyszerejét a tengeri háborúra fordítsa, a szírazon pedig subsidiumok által Frigori kápezzé tegye arra, hogy Franciaországnak ellenállhasson. A kor két legnagyobb Államfőrfia Ágy kázzvetlen viszonyba lépett egymással. A rossbachi diadal rendkívli erás-tá Pitt helyzetét, Pitt pedig kivitte, hogy Anglia addig hallatlan Ásszegeket fordíson a hadviselésre a subsidiumokra. «Az 1759-iki elírányzat nem kevesebbet tesz ki, mint 12.300.000 fontot. Valában hihetetlen Ásszeg, Ás mégis mind aljárta, Ás még tártbet ajánlottak fel. Nem kevésbé bámulatos az alszáiz egyhangúsága. Ásszegnek s annyi tengeri Ás szírazföldi erák megiszavásában. Ez Pitt máve, Ás csúdlatos szemáknben». Mint láttuk, Ápen akkor jutott hatalomra, midán a háború szerencsátlen lefolyása kázzel hozta a nemzetet a kátságeesshez. Pitt visszaállította a bizalmat. A felföldi skáttokbára kázz ezredet alakított Ás Ágy fordította hasznárra e náop vad harcvágyát. A fenyegetés idegen invasio ellen felfegyverezte a nemzetet, mely intézkedése azonban csak a városokban talált visszhangra, mágy a falusi népezzégnél nagy ellenállást kellett. Az angol hájshad Franciaorszáig kikárttánek megtámadásárra fordította. E vállalatok nem mindig sikeráltak, de mágy az a tány, hogy Anglia ismét támadáslag lépett fel, váget vetett az elbbi levertságnak. A folytonos nyugtalanítás pedig zavart okozott Franciaországban. Az angol hájshad mintegy kázzlázrrólva tartja ez országot Ás megakadályozza, hogy onnan segátságg Árkezzék a gyarmatokba. Tulajdonképpen az angol hájshad hegemóniájának Ás mindenütt megjelenésére kázzszánnhetés, hogy a gyarmatokban az angol elem erát vehetett a francia fállátt. Pitt belátta, hogy a hájshadtál fállgg minden, s annak rendkívli kifejlése elsá sorban a máve: «Az 1758. Ávre 60.000 tengerész kiállításait szavazta az alszáiz Ás a zold pontos fizetésének tártványos biztosításra, valamint a csakhamar kinállkozás nagy zsákmány erásen hozzájárultak a tengeri szolgálat népszerúsás-társához. Pitt száim-tás Ás kázzltekintés merásszággge vállalatok vágrehajtásait Ás parancsolás akarata megtárt minden akadályt. Mindjárt az elsá ilynemá vállalatnál Ans az admirális elsá lordja, kijelenté, hogy a hájshadát a kívánt idáre nem szerelheti fáll. Pitt azt vállszolta, hogy a dolgot eláadja a királynak Ás Ansont bevádlja az alszáiznál. A fenyegetés használt; a hájshad kásszen állottak. A holland bizva az addigi kormányok gyengesággben, nagyon segátték a franciákat, tengerészeti szerek szállításra által. Pitt elrendelte minden hadi Ás tengerészeti szerekkel rakott hollandus hájshadnak feltartászatásait, Ás a hollandusok vágre engedtek. Nemsokára elfoglalták az angol hájshad az afrikai kereskedésre nézve oly fontos Góree-t Ás Senegalt, továbbá Guadeloupe-ot, a franciák fagyarmatát Nyugat-Indiában, Hawke, Boscawen Ás Pócoque admirálisok tártbb csatában kázzlbelál kilenczét fogták el vagy semmisátték meg a francia hadihájshadnak, a francia kereskedést pedig mind tengerrál elseperték az angol kázzhájskára». E nagy nemzeti lendálet tette lehetővé az Áris eredményeket Indiában, Canadában. Márszárszt a námet tárttánet-rák joggal emelik ki, miná nagy rássz illeti meg Frigori Anglia diadaliban csakis Á Ás Braunschweigi Ferdinánd akadályozták meg, hogy Franciaország, Ágy mint 1745-48 kázzt, szírazföldi diadalai által szerezzék árrpártást gyarmatai elvesztéseért. Elsá sorban pedig a versaillesi udvar kázznyelmasággge v Franciaország kudarcának oka. Midán a viláig fálláttti uralomrá volt szás, akkor is a királyi multságárra fordították a legszákságeesebb Ásszegeket, Ás midán Anglia ellen teljes eráfeszátársre lett volna szákságg, az országot, akarat ellenÁre, Poroszországgal valás dicstelen háborúba keverték. Valában az egyik kormánynak erályórá, a májsiknak erályórs Ás politikai korhadtságárrá Ás Ás kázzpet ad Pittnek Ás XV. Lajosnak szeméállítást. Franciaország máben kázztelen volt a fizetésre, Anglia ellenben kázznyen viselte el a háborúnak egyre névvekedés kázztságeit. Pitt nem is akart kákkátt kázzttni Franciaország teljes megtártse elátt. A Hercules francia fregatte Áttvennyolc Ágyuval. Rajzolta Osanne. Benne testesátt meg az angol nemzetnek tártretetlen, kimáletet nem ismerá Ártázzete Ás energiája. A nemzet erejét mutatja, hogy mindenütt alkalmas eszközökre, segáttákre talált. Mint Erzsébet korában a kázzzokbára, Ágy m is az amerikai gyarmatok csempéseibál, a buccaneerok Ás flibustirok kalandos tengeri rablásársáigáibára kerátt ki az angol hájshad gyázhetetlen légányssággge. De a vezérek is máttá utáddai voltak Drakenek Ás Raleighnak. 1759-ben Boscawen tártkre tette a franciák Ásceáni flottáját Ás ezáltal megkísérlte a rágg tervezett expeditiát Írorszáig fellázátásárra. Ugyanazon Ávben Hawke a francia fálldkázzzi-tengeri hájshadát semmisáttete meg. A tenger annyira angol uralom alatt állott, hogy Pitt hájshad expeditiát kázzldátt Franciaországba. De a rági idák elmúltak; az angol hásdátások ideje francia fállldárr lejárta. Ezzel a teljes tengeri diadallal egy idáben tárttátt az angol gyarmati birodalom vágleges megalapításra Ágy Amerikában, mint Indiában. Amerikában a Mississippi vállgyének, most a viláig egyik mezággdasági kázzzpontjának, birtoka miatt tárt ki a harc. Az akkor még indiánusoktál is csak gyáren népesátté terálet sorsa fállggben maradt, nemcsak az utrechti bákában, hanem még az aacheniben is. De kázzvetlen ez után a franciák Árházzzak vonalával kezdtek Ásszekáttni Louisianára Canadával; az angolok pedig, kiknek egyes gyarmatai mágy elszállingáztak az atlanti Ásceán mellékkáttál a Kentucky s az Ohio partjaira, szintén maguknak tekintették az uralt országot. Mágy 1754-ben Great Meadowsnál váres Ásszeáttkázzz Ás tárttátt a francia katonaságg s az angol telepeselekázzt, kiket az akkor 22 Áves Washington Gyárrgy vezetett. A kázzvetkezés Ávben Fort Duquesne, a mai Pittsburg mellett, nagy vereságet szenvedett az angol sereg. A franciák birtokban maradtak Ás Montcalm, Kanada kormányzásra, a háború kitártse után is megtett mindent tássályok fentartásárra. Sikerátt is neki csatlakozásra birni az indianus tártzseket, kázzlártássen az iroázseket, kik mágy az angol telepeket is kezdtek pusztáni. Válltozást itt is csak Pitt kormányra jutására idázzett elá. Az angol sereget 50.000-nyire szaporították s az most, a gyarmatosok hathatás támmogatásával, káppes lárt megtárttni minden ellenállást. Hiába, Franciaország, mely seregeit a námet csatákra kázzldte, bágy még mindig leghatalmasabb Állama volt Euráppának, nem volt arra káppes, hogy a tengeren Ás a távoli

főldrészeken is megbirkózzák elszánt ellenfelével. A versaillesi udvar pazarlása, s az udvari protectának a vezére vilyasztásban való árványosálása, lehetlenné tette az erélyes hadviselést, má-g Angliának mindig volt pártja, hogy námet zsoldosokkal vődjé szárazföldi árdékeit. Pedig csak a francia ájllam nagy erő kifejtése ájllá-thatta volna h az egyensúlyt a francia s a nagyon tányomás számú angol telepesek között. Már akkor kitűnt, hogy a franci gyarmatok inkább kereskedelmi s katonai telepek s csak az angolok köpesei területeket is megszállani nápák feleslegve. Ágy, mint egykor a görögök és a rómaiak. Az indiánusok felhasználása pedig csak igen rövid időre segített a franciákon, mert e vad szövetségesek kegyetlensége csak elkeseredtebbé tette az angolok ellenállását. Most a francia Kanada vőlt a háború színhelyévé. Montcalm nem bírta megakadályozni a nagy tavak vidékén áptett francia erősségek elveszését és az angol sereg, Wolfe tábornok alatt, magát a fővárost, Quebecet vette ostrom alá. A vőrt erősített fekvése nem tartóztatta fel az angolokat, maga a vezér jőrt el, midőn a Szt.-Lőrinc-től felvezetett szoros ártó kettenkint kapaszkodtak fel. Szeptember 12-én szembe állott egymással a két sereg, és Wolfe maga vezette a rohamot. Halálos golyó érte a hást. Az átkarjába felfogás tiszt felkiált: futnak. A vezér utolsó erejét ásszeszedve, kőrdi, kik futnak, és midőn hallja, hogy a franciák, e szavakkal adja ki lelkét: akkor boldogan halok meg. Montcalm is elesett, és nemsokára, a franciák minden területére dacára egősz Kanada elveszett. Á«Midőn Pitt ártáerte azt a vonalat, mely á a franciák meg akarták akadályozni az angol telepek terjeszkedését, ántudatlanul áj irányt szabott a tártónetnek. Kanada elfoglalása által eltávolítván az ellenséget, kinek főlelme az anyaországhoz kapcsolta a gyarmatosokat és megnytván azok ereje eltt Nyugot márheteretlen sikerjőit, alapját vetette meg az Egyesült-Államoknak.». Forrás: <http://mek.oszk.hu/01200/01267/html/10kotet/10r01f03.htm> Á